

Werkbezoek aan de herenboerderij in Weert

Op een mooie vrijdagmorgen van de maand juli 2021 reden we naar Weert om aldaar een voorbeeld te bezoeken van het fenomeen Herenboerderij. Met 35.000 herenboerderijen zouden we heel Nederland gezond voor consument en natuur kunnen voeden. Hoog tijd dus om er een te helpen oprichten.

We weten dan al het een en ander. We weten dat de term herenboerderij niets te maken heeft met de positie van de herenboer van vroeger; een landeigenaar/ boer die een hoop boerenarbeiders / knechten op zijn landerijen voor zich liet werken. We houden stil in een prachtige omgeving; Grootesteeg 1. We worden ontvangen door verschillende leden van het bestuur van de coöperatieve vereniging die deze herenboerderij in het leven heeft geroepen. Jan Post vertelt ons het een en ander over de ontstaansgeschiedenis. We verbazen ons over de resultaten als we beseffen dat dit jaar pas het tweede volle seizoen is dat de boerderij draait.

Daan is de jonge boer die de scepter zwaait wat betreft het uitvoerende werk. Hij is aangetrokken met medewerking van de stichting herenboerderijen Nederland. Maar daar is al heel wat werk aan vooraf gegaan.

Eerste stap, het vormen van een groep geïnteresseerden.

Het begint met het bijeen krijgen van een groep geïnteresseerden die hun schouders eronder willen zetten. Die mensen moeten niet alleen belangstelling tonen maar ook geduld kunnen opbrengen en ook trouw blijven. Als mensen halverwege het proces afhaken kun je niet goed verder.

Minimaal 500 te voeden monden, grofweg 150 huishoudens, met een intentieverklaring zijn er nodig. In eerste instantie werd gezocht in een gebied met een straal van 5 km.

Tweede stap: het oprichten van een stichting.

Crowdfundig in de vorm van eeuwigdurende obligaties met een rente van 2% leverde resultaat. Het grote supermarktconcern Colruyt uit België doneerde 1 miljoen!

Derde stap: de zoektocht naar pand en land.

Stichting Herenboeren Nederland helpt initiatiefnemers op weg bij de opstart. Op dit moment zijn er ongeveer 36 initiatiefgroepen in Nederland, dat is teveel om allemaal van uitgebreid advies te voorzien vanuit het hoofdkantoor. Daarom wordt er onderscheid gemaakt naar de initiatieven die al bijna rijp zijn of nog in de prille opstart. Wanneer een serieuze (grote) groep ook stichting heeft opgericht dan krijgen ze uitgebreide hulp. Dat zijn nu elf initiatiefgroepen, die ondersteund worden door de landelijke stichting.

Ook de gemeente Weert hielp en kwam met voorstellen van mogelijk geschikte boerenerven. Ze hadden geluk : de gunfactor. Een boer die ermee ophield en zag wel wat in het idee. Daarmee kwam er niet alleen land vrij maar ook een echte boerderij en schuren.

Zonder financiën lukt het natuurlijk ook niet. Gelukkig was daar de vereniging Aardpeer die de noodzakelijk kennis had om verder te komen en er werden sponsors gezocht en gevonden.

Stichting Aardpeer ontvangt donaties t.w.v. 1 miljoen. Zij kopen de boerderij met grond. Zij verpachten het aan Herenboerderij Weert.

Het resulteerde in een pachtcontract voor 30 jaren. Voor een coöperatieve vennootschap met uitgesloten aansprakelijkheid.

Organisatie

Eens per drie weken is er bestuursoverleg. Er wordt goed genotuleerd zodat de transparantie gewaarborgd is. De enige die betaald wordt voor zijn werk is de boer.

Alle aangesloten leden zijn tevens vrijwilliger. De leden zijn verdeeld over verschillende commissies. Voor alle taken is er zodoende wel iemand te vinden die ter zake kundig is. Momenteel zijn er technisch geschoolden bezig met de bouw van een koelcel m.b.v. tweedehands materiaal en wilskracht en vooral: samenwerking. Zonnepanelen, hekwerken, alles wordt aangebracht door de leden.

Donderdag is de uitgiftedag. Op maandag, woensdag en vrijdag zijn vrijwilligers aanwezig om te helpen met van alles en nog wat. Al werkend zijn al vele vriendschappen ontstaan.

We worden het veld ingeleid. Totaal 12 hectare. Er is een volledig teeltplan, ook opgesteld door een vrijwilliger, uiteraard in samenspraak met de boer en de leden. In het teeltplan zijn 14 groenten opgenomen en daarnaast nog aardappelen en kruiden en appels en peren en ander fruit. Er zijn hoogstambomen geplant maar ter overbrugging ook laagstamboompjes die sneller vrucht zullen dragen. De laagstambomen gaan ongeveer 15 jaar mee, de hoogstam, 100 jaar of meer.

Groenbemesting

De gewassen staan er prachtig bij. Uiteraard wordt er wisselteelt toegepast en eens in de 6 jaar ligt een perceel braak, ofwel : bij te komen. Groenbemesters worden ingezaaid voor een gezonde stikstofhuishouding. Vlinderbloemigen binden de stikstof uit de lucht en trekken die de grond in.

Het is bovendien goed voor insecten en mooi: klaver, duindoorn. Met name klaver wortelt diep en dat is goed voor de structuur van de grond. De velden voor groenten zijn afgeschermd met gaas tegen vraat van konijnen.

Graan

Er is zelfs graan geoogst maar zonder certificering kun je daarmee niet bij een molenaar terecht. Nu mag er alleen diervoer van gemaakt worden. Dat is jammer, er staat not bene een molen om de hoek!

Vee

Er is al een stuk land gereserveerd voor het houden van een gericht aantal varkens(12), kippen(25), koeien(4). Deze dieren zijn onmisbaar voor een volwaardige circulaire landbouw zelfs als je het vlees niet wil eten. Je kunt niet zonder dierlijke mest als je geen kunstmest wilt gebruiken! Door vee te houden kun je allerlei reststromen als voer gebruiken, en produceer je daarmee waardevolle mest. Maar op dit vlak moet er nog heel wat gebeuren want de regelgeving blijkt intussen volledig te zijn afgestemd op veehouderij op industrieel niveau. Als je meer dan 3 varkens

wilt houden, heb je al gauw een probleem. Zo worden varkens in de wet- en regelgeving aangemerkt als staldieren waarvoor je dus een behuizing moet hebben, ook al mogen ze hier buiten scharrelen! Kippen zouden de boomgaard onkruidvrij kunnen houden. Dat scheelt heel veel werk. De dieren kunnen dus diverse functies vervullen op een herenboerderij!

Boomgaard

Ook het oprichten van een boomgaard wordt belemmerd door regels. Hoewel er niet gespoten zal worden mag een boomgaard niet binnen 50 meter van de perceelgrens liggen met oog op de mogelijkheid van het gebruik van pesticiden.

Putrecht

Gelukkig hebben ze putrecht weten binnen te halen. De provinciale vergunning : dat betekent dat de put die op het land aanwezig is ook gebruikt kan en mag worden in perioden van droogte zoals de afgelopen zomers het geven; 10 kuub /u
Zonder bevoeiing hadden ze geen oogsten gehad.

Gedeelde verantwoordelijkheid

De boer plant en leidt maar heeft regelmatig hulp van leden die schoffelen, oogsten volgens aanwijzingen etc. De kruidentuin met wel 25 verschillende kruiden is voor de leden vrij toegankelijk.

Voor 11 euro per persoon staat er elke week een pakket klaar voor de leden bij het uitgiftepunt. Er is ook een tweede uitgiftepunt in de bebouwde kom maar je merkt meteen dat de binding met het land en van de leden onderling met degenen die op het erf komen, daar minder door is.

De boer is een jonge man met een gedegen opleiding, opgeleid aan de Warmonderhof. Hij heeft een baan met een dienstwoning.

Zo bouwt de boer niets op, wordt wel gezegd. Maar de boer in dienst van de boerderij loopt geen financieel risico en kan sparen en met plezier werken.

Alle boeren zijn in dienst van de stichting Herenboeren Nederland. Dat heeft als voordeel dat ze gezamenlijk verzekeringen kunnen afsluiten, kennis kunnen delen en elkaar kunnen helpen.

De normale administratie perceelregistratie, mestboekhouding etc. wikkelt hij zelf af maar waar het gaat om belastingen of aanschaf van dure (altijd kostbare) werktuigen zaaigoed etc. komt hij bij de penningmeester.

Zonder wederzijds vertrouwen zou het niet werkbaar zijn.

De boer zoekt vooral naar goede tweedehands machines, minder groot en minder duur. Hij heeft er ook plezier in. Bovendien werkt hij samen met een andere herenboer 30 km verderop in Soerendonk. Plantgoed wordt gehaald bij Jongerius in Houten en verder zaait de boer zelf.

Koffie vlaai uitgebreid vragenrondje en diepe gesprekken...uiteindelijk gaat iedereen naar huis met een lekkere rode kool en een courgette en inspiratie!